

Pierwsze stwierdzenie *Parnopes grandior* (PALLAS, 1771) (Hymenoptera: Chrysididae) na Polesiu

First record of *Parnopes grandior* (PALLAS, 1771) (Hymenoptera: Chrysididae) in the Polesie region

Konrad SACHANOWICZ¹, Przemysław ŻURAWLEW²

¹ Nietoperze Polski Pracownia Badawczo-Edukacyjna, 08-110 Siedlce, Poland, e-mail: chassan@poczta.onet.pl

² Projekt Orthoptera Polski, Żbiki 45, 63-304 Czermin, Poland, e-mail: grusleon@gmail.com, ORCID 0000-0001-8043-7883

KEY WORDS: cuckoo-wasps, distribution, rare species, Poland.

W rodzinie złotolilkowatych (Chrysididae) opisano dotąd ponad 2500 gatunków, z których w Polsce występuje 96 gatunków. *Parnopes grandior* zasiedla głównie kraje europejskie oraz Maroko, Turcję i Iran. Jest największym krajowym przedstawicielem złotolitek, pasożytującym na *Bembix rostrata* (LINNAEUS, 1758). Zasiedla nasłonecznione i suche obszary, takie jak rozległe wydmy i piaszczyiska (WIŚNIEWSKI 2015).

Gatunek znany jest z nielicznych i rozproszonych stanowisk w Polsce, przy czym do roku 1950 znany był z 21 stanowisk, w latach 1951-1975 tylko z Niziny Mazowieckiej, w latach 1976-2000 brak było danych o jego występowaniu (BANASZAK 2004), a kolejne stanowiska wykryto dopiero po roku 2000. Wykazany został dotychczas w następujących krainach: Pojezierze Mazurskie, Nizina Wielkopolsko-Kujawska, Nizina Mazowiecka, Podlasie, Dolny Śląsk, Wzgórza Trzebnickie, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Wyżyna Małopolska, Nizina Sandomierska i Beskid Wschodni (BANASZAK 1980, PLEWKA 2003, JAROSZEWICZ 2007, BANASZAK i in. 2009, TWERD 2010, 2015, WENDZONKA 2012, OLSZEWSKI i in. 2013, WIŚNIEWSKI 2015, SZYMKIEWICZ i SZYMKIEWICZ 2021). Gatunek ze względu na rzadkość notowań został umieszczony na „Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce” (BANASZAK 2002) i w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Bezkręgowce” z kategorią CR – krytycznie zagrożony (BANASZAK 2004). Ostatnio nadano mu kategorię EN – zagrożony wyginięciem (WIŚNIEWSKI 2015).

Nowe stanowisko tej złotolilki stwierdzono na Polesiu:

– FC60 Świców ad Dubeczno, 28 VI 2021, 1♂ martwy (ryc. 1), utopiony w deszczówce, która

zebrała się w dziecięcej zabawce (leg. K. SACHANOWICZ, det. et coll. L. KRUSZELNICKI). Miejsce znalezienia okazu to strefa ekotonu: skraj lasu, torfowiska, suche napiaskowe murawy i rzadkie zarośla (ryc. 2).

Dziękujemy Lechowi KRUSZELNICKIEMU za potwierdzenie oznaczenia i wykonanie fotografii gatunku.

Ryc. 1. *Parnopes grandior*, samiec [Świców koło Dubeczna, 28 VI 2021] (fot. L. KRUSZELNICKI).

Fig. 1. *Parnopes grandior*, male [Świców by Dubeczno, 28 VI 2021] (phot. L. KRUSZELNICKI).

Ryc. 2. Siedlisko *Parnopes grandior*, Świców koło Dubeczna (fot. K. SACHANOWICZ).

Fig. 2. Habitat *Parnopes grandior*, Świców by Dubeczno (phot. K. SACHANOWICZ).

PIŚMIENNICTWO

- BANASZAK J. 1980. Złotolitki Chrysididae. Katalog Fauny Polski, **26**, 3: 1-52.
- BANASZAK J. 2002. Chrysididae. (ss. 54-56) [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- BANASZAK J. 2004. *Parnopes grandior* (PALLAS, 1771) – sawczynka piaskowa. (ss. 174-175) [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (red.): Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego, Kraków-Poznań.
- BANASZAK J., MIŁKOWSKI M., MIKOŁAJCZAK K. 2009. New localities of two very rare hymenopterans in Poland: *Parnopes grandios* (PALLAS, 1771) and *Xylocopa valga* GERSTAECKER, 1872 (Aculeata: Chrysididae and Apidae). Polish Journal of Entomology, **78**: 111-113.
- JAROSZEWICZ B. 2007. *Parnoprs grandior* (PALLAS, 1771) (Hymenoptera: Chrysididae) in Poland and its status in adjacent countries. Fragmenta Faunistica, **50** (1): 19-25.
- OLSZEWSKI P., WIŚNIOWSKI B., PAWLIKOWSKI T., SZPILA K. 2013. Nowe dane o niektórych rzadkich żądłówkach w Polsce (Hymenoptera: Aculeata). Wiadomości Entomologiczne, **32** (2): 127-138.
- PLEWKA T. 2003. Pszczoły (Hymenoptera, Apoidea) w środowiskach Kampinoskiego Parku Narodowego i jego otuliny. (ss. 577-593) [W:] ANDRZEJEWSKI R. (red.): Kampinoski Park Narodowy. Tom I. Przyroda Kampinoskiego Parku Narodowego. Kampinoski Park Narodowy, Izabelin.
- SZYMKIEWICZ M., SZYMKIEWICZ M. 2021. Nowe stanowisko sawczynki piaskowej *Parnopes grandior* (PALLAS, 1771) (Hymenoptera: Chrysididae) na Pojezierzu Mazurskim. Kulon, **26**: 33-37.
- TWERD L. 2010. Nowe stanowisko *Parnopes grandior* (PALLAS, 1771) (Hymenoptera: Chrysididae) w Polsce. Chronimy Przyrodę Ojczystą, **66** (4): 316-318.
- TWERD L. 2015. Nowe stanowiska zagrożonych gatunków żądłówek (Hymenoptera: Aculeata) na terenie rezerwatu „Jelonka” w północno-wschodniej Polsce. Parki Narodowe i Rezerwaty Przyrody **34** (4): 87-98.
- WENDZONKA J. 2012. Sawczynka piaskowa (*Parnopes grandior* PALL.) oraz inne żądłówki (Aculeata) w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym. Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski, **18** (20): 105-112.
- WIŚNIOWSKI B. 2015. Cuckoo-wasp (Hymenoptera: Chrysididae) of Poland. Diversity, identification, distribution. Ojców National Park. Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Selezjańskiego, Kraków. 563 ss.

Wpłynęło: 31 maja 2022
Zaakceptowano: 4 października 2022